

Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 31.07.2026 nr 7-1.2/26-01520-2

Meie 25.08.2026 nr 11-1/2652-2

**Vastus Riigikogu liikme kirjalikule
küsimusele (KK 585)**

Lugupeetud Riigikogu esimees

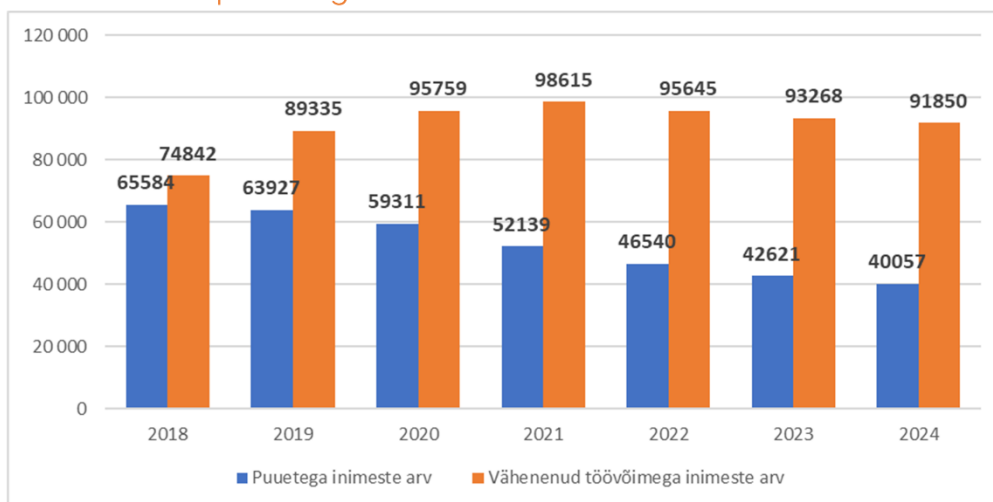
Käesolevaga esitame vastused Riigikogu liikme Aleksandr Tšaplõgini esitatud kirjalikele küsimustele töövõime hindamise kohta.

Küsimustes viidatakse nii töövõime hindamisele kui puude hindamisele. Töövõime hindamine ja puude hindamine on kaks erinevat protsessi. Eesti Töötukassa viib läbi töövõime hindamist, määrab töövõimetoetuse ning pakub tööturuteenuseid tööle asumise toetamiseks. Töövõime võib olla täielik, osaline või puuduv. Sotsiaalkindlustusamet tuvastab puude raskusastme (kerge, raske või sügav) ja määrab seotud sotsiaaltoetused või -teenused. Küsimustele vastamisel peame silmas eelkõige Eesti Töötukassa töövõimehindamist ja sellega seotud andmeid.

Eesti Töötukassa andmete järgi ei ole vähenenud töövõimega inimeste arvus olnud kiireid muutuseid. Kuni 2021. aastani kasvas vähenenud töövõimega inimeste arv (sh seoses 2016. aastal läbi viidud töövõimereformiga ning uute inimeste sisenemisega töövõime hindamise süsteemi). Alates 2021. aastast on vähenenud töövõimega inimeste arv stabiilselt vähenenud, sealjuures on languse tempo aeglustunud (2022. aastal 3%, 2023. aastal 2,5% ja 2024. aastal 1,5% aasta varasemaga võrreldes).

Joonis 1. Vähenenud töövõimega inimeste arv ja tööealiste puuetega inimeste arv 2018-2024.

Vähenenud töövõimega inimeste arvu muutus versus tööealiste puuetega inimeste arvu muutus

Alljärgnevalt vastame detailsemalt esitatud küsimustele.

1. Kui palju töövõime hindamise otsuseid on tehtud viimase kolme aasta jooksul ja kui paljud neist töid kaasa:

- varem tuvastatud puude täieliku tühistamise;
- töövõimetuse määra vähendamise;
- varem töövõimetute isikute täielikult või osaliselt töövõimeliseks tunnistamise?

2. Kui suur on selliste otsuste osakaal iga aasta kõikide läbiviidud hindamiste üldarvust?

Eesti Töötukassa andmete põhjal on võimalik hinnata töövõime hindamise otsuse muutust kordushindamiste korral (tabel 1 allpool). 2025. aastal jäi umbes 72% kordushindamistest töövõime hinnang samaks, 17% juhtudest hinnati töövõime eelnevaga võrreldes väiksemaks (st tervises seisund on halvenenud ja sellega seoses töövõime on varasemaga võrreldes vähenenud) ning 12% juhtudel oli töövõime hinnatud paranenuks. 2025. aastal oli 1234 juhtumit, kus varasem puuduv töövõime hinnati kordushindamisel osaliseks töövõimeks ning 140 juhtumit, kus puuduv töövõimega inimestel leiti kordushindamisel, et nende töövõime ei ole vähenenud. Selliste juhtumite arv on aastate lõikes vähenenud.

Tabel 1. Eesti Töötukassa töövõime kordushindamiste tulemused perioodil 2023 - 11.08.2026, otsuste arv

Uue taotluse esitamise aasta	Uus töövõime ulatus	Eelmine töövõime ulatus			kokku	aastas kokku
		Eelnev puuduv töövõime	Eelnev osaline töövõime	Eelnev töövõime ei ole vähenenud		
2023	puuduv töövõime	7530	2468	355	10353	36280
	osaline töövõime	1761	13987	2197	17945	
	töövõime ei ole vähenenud	245	4273	3464	7982	
2024	puuduv töövõime	7036	2465	398	9899	33916
	osaline töövõime	1430	12912	2341	16683	
	töövõime ei ole vähenenud	192	3351	3791	7334	
2025	puuduv töövõime	6978	2541	437	9956	32922
	osaline töövõime	1234	13273	2536	17043	
	töövõime ei ole vähenenud	140	2499	3284	5923	
2026	puuduv töövõime	4160	1244	191	5595	

	osaline töövõime	771	8280	1354	10405	
	töövõime ei ole vähenenud	90	1529	1841	3460	19460

	hinnang jääb samaks
	hinnang muutub kõrgemaks (nt töövõimelisest saab osaline või puuduv, osalisest saab puuduv tv)
	hinnang muutub madalamaks (nt osaline muutub töövõimeliseks, puuduv muutub kas osaliseks või töövõimeliseks)

Tabel 2. Eesti Töötukassa töövõime kordushindamise tulemused perioodil 2023 - 11.08.2026, otsuste osakaal kõikidest kordushindamistest

Uue taotluse esitamise aasta	Hinnangu muutus	taotluste arv	osakaal
2023	sama	24981	68,9%
	hinnang muutub kõrgemaks	5020	13,8%
	hinnang muutub madalamaks	6279	17,3%
2024	sama	23739	70,0%
	hinnang muutub kõrgemaks	5204	15,3%
	hinnang muutub madalamaks	4973	14,7%
2025	sama	23535	71,5%
	hinnang muutub kõrgemaks	5514	16,7%
	hinnang muutub madalamaks	3873	11,8%
2026	sama	14281	73,4%
	hinnang muutub kõrgemaks	2789	14,3%
	hinnang muutub madalamaks	2390	12,3%

3. Kas ministeeriumis, Sotsiaalkindlustusametis või Töötukassas on mingeid sisejuhendeid, soovitusi, sihtnäitajaid või muid dokumente, mis näevad ette töövõimetute või puudega isikutena tunnistatavate isikute arvu vähendamist?

Heaolu arengukava 2023-2030¹ toob välja, et vähenenud töövõimega inimeste arvu kasvu taga on osaliselt ka töökeskkonnast tingitud ohud, mis omakorda vähendavad tervena elatud ja töötatud aastaid. Turvaline ja tervist hoidev töökeskkond peab toetama töövõime säilitamist ja töövõime vähenemise ennetamist. Eesti Töötukassa viib läbi töövõime hindamise kvaliteediseiret, et hindamise tulemused oleksid õiglasel ja objektiivselt ning lähtuksid terviseandmetest.

4. Kas on analüüsitud selliste otsuste arvu märkimisväärse kasvu põhjuseid ja kas need vastavad tervisliku seisundi hindamise meditsiinilistele kriteeriumitele?

Vastavalt tabelis 1 esitatud andmetele, on selliste otsuste arv igal aastal vähenenud ja märkimisväärset kasvu ei ole olnud.

Töövõime hindamise otsus ei ole seotud varasemalt tehtud töövõime hindamise otsustega ning iga menetluse korral arvestatakse selle hetke tervise infosüsteemi andmetel esinevaid tegutsemispiiranguid, mistõttu ei anna varasem tulemus õigustatud ootust samale tulemusele järgmisel hindamisel. Inimese töövõime võib ajas muutuda, mistõttu ei saa eeldada, et seisund on ajas alati püsiv ning iga kordushindamise tulemusel saadakse täpselt samasugune hinnang.

¹ Heaolu arengukava 2023-2030.

<https://valitsus.ee/sites/default/files/documents/2023-04/Heaolu%20arengukava%202023-2030.pdf>

Töövõime piiranguid põhjustavad peamiselt kroonilised haigused, mis on ajas muutuvad tulenevalt haiguse kulust, ravimeetoditest, abivahenditega kompenseerimise võimalustest, tervishoiuteenuste kasutamisest, aga ka inimese kohanemisest piirangutega. Samas võivad ka seisundid halveneda nt lisanduvad uued haigused.

Peamised põhjused, miks töövõime seisundid võivad ajas muutuda, on terviseandmete kvaliteedi paranemine (otsuseid saab teha täpsematele ja detailsematele terviseandmetele tuginedes) ja aja jooksul uute terviseandmete lisandumine (nt uuringute tulemused, eriarstide konsultatsioonid), meditsiinisüsteemi areng (uued raviviisid, uuringuvõimalused, ravimid, mis võimaldavad tervisepiiranguga paremini toime tulla), muutused inimeste tervises seisundis (tervises seisund võib ajas nii paraneda kui halveneda, nt ravile alluvad haigused).

Mõned näited olukordadest, kus hinnang inimese töövõimele võib ajas paraneda:

- eduka ravi või operatsiooni tulemusel kaebused vähenevad, funktsionaalsus paraneb;
- haiguse ägedas faasis on tegutsemispiirangud suured, ravi või taastusraviga funktsionaalsus paraneb;
- hulgitraumad: haiguse ägedas faasis piirangud rasked, ravi ja taastusraviga võimalik saada hea tulemus;
- paremad abivahendid ja nende kasutamise võimalused (nt kuulmisaparaatide areng).

5. Kuidas tagatakse hindamise objektiivsus juhtudel, kui meditsiinilised dokumendid näitavad raskeid haigusi, vajadust kirurgilise ravi järele või pöördumatuid tervisekahjustusi, kuid isik tunnistatakse siiski töövõimeliseks?

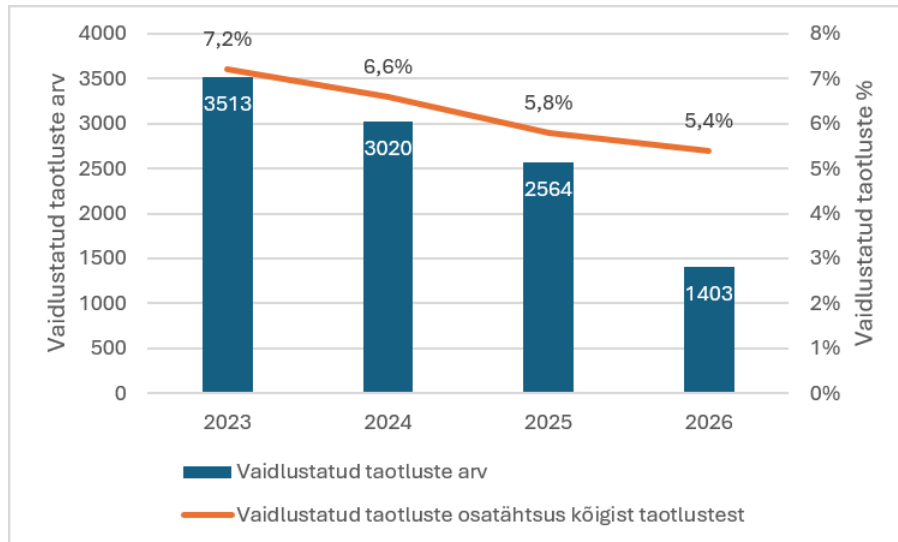
Töövõime hindamise otsused tehakse tuginedes terviseandmetele, seega kui terviseandmed näitavad tervises seisundit, mis tekitab olulisi tegutsemispiiranguid, mida ei ole võimalik raviga leevendada, tehakse otsus ka sellest lähtuvalt. Töövõime hindamiste otsustele tehakse ka kvaliteedikontrolli, et tagada otsuste ühtlus ja objektiivsus. Praktikas on sageli näha ka seda, et taotlejatel on terviseprobleeme, millega pole arsti juures käidud või mida pole diagnoositud/ravitud (seega on terviseprobleem, mis terviseandmetes ei kajastu) või millel on terviseandmetes kirjas kaebus, aga mitte arsti diagnoos või arstlik seisukoht (haiguse uurimine, diagnoos või ravi). Seega on töövõime hindamise lähtekoht kvaliteetsed ja põhjalikud terviseandmed.

6. Kui palju töövõime hindamise otsuseid on viimase kolme aasta jooksul vaidlustatud, kui palju neist on muudetud haldusliku läbivaatamise (vaie) korras ja kui palju on kohtud tühistanud?

Vaidlustatud taotluste arv on igal aastal vähenenud, jäädes 2025. aastal 2564 otsuse juurde. See moodustab kõigist töövõimeotsustest 5,8% (joonis 2). Esitatud vaietest on rahuldatud 2023. aastal 601, 2024 602 otsust, 2025 577 otsust ning 2026. aastal seni 333 otsust. Kuna rahuldatud vaiete arv on püsinud samal tasemel samas kui vaiete arv tervikuna on vähenenud, on rahuldatud vaiete osakaal kõigist esitatud vaietest kasvanud igal aastal 17,5%-lt 2023 23,1%-ni 2025. aastal. 89%-l rahuldatud otsustest on põhjus vaide käigus esitatud või ilmnunud uued andmed inimese tervises seisundi kohta, 11% juhtudest hinnati olemasolevaid andmeid teisiti.

Kohtuvaidlusi töövõimehindamise otsuste üle on läbi aastate olnud samas suurusjärgus: 2023. aastal oli neid 51, 2024. aastal 45, 2025. aastal 48 ning 2026. aastal 47.

Joonis 2. Vaidlustatud töövõime hindamise otsuste arv ning osakaal kõigist töövõimehindamise taotlustest, 2023-2026

7. Kas ministeerium kavatses kehtivat töövõime hindamise süsteemi üle vaadata, kui praktika viib olukordadeni, kus raskete krooniliste haiguste ja aastatepikkuse puudega kodanikud jäävad tegelikult ilma seadusega ettenähtud sotsiaalkaitsest?

Esitatud andmed näitavad, et vähenenud on juhtumite arv, kus varem puuduv töövõime on hinnatud osaliseks või töövõimeliseks või osaline töövõime hinnatud töövõimeliseks. Samuti on vähenenud vaidlustatud taotluste arv. Sellesse on osalt panustanud töövõime hindamise pidev kvaliteedikontroll, juhendite täiendamine ja andmete kvaliteedi paranemine. Oluline on samas rõhutada, et nende juhtumite arvu vähenemine ei ole eraldi eesmärk – inimeste tervises seisundid muutuvad ka edaspidi ajas, paranevad erinevate haiguste ravivõimalused, mis tähendab, et ajas võivad tervisest tulenevad piirangud väheneda ning sellest lähtuvalt võivad muutuda ka töövõime hindamise tulemused. Eesti Töötukassa jätkab töövõimehindamise kvaliteedikontrolli. Lisaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel käimas töövõimehindamise metoodika ja hindamissüsteemi uuring, mille eesmärk on samuti hinnata töövõimehindamise praktikat, sh hindamise läbinud inimeste kogemusi ja tagasisidet protsessile. Uuring valmib 2027. aasta I kvartalis. Selle põhjal on võimalik teha täiendavad ning tõendus põhised otsused töövõimehindamise protsessi täiendamiseks ja parandamiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Erkki Keldo

majandus- ja tööstusminister

Kirsti Melesk

kirsti.melesk@mkm.ee

